

**Justisdepartementet,
Kriminalomsorgsavdelingen,
Postboks 8005 Dep,
0030 Oslo**

Oslo, mandag, 19. september 2011
Vår ref.: 886/KHH
Må alltid oppgis.

Høringsforslag om prøveløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud, og gjeninnsetting av utenlandske innsatte på reststraff ved ulovlig retur.

Det vises til høringsbrev av 17.06.11. Juss-Buss takker for tilliten som høringsinstans.

Innledning

Juss-Buss er en frivillig rettshjelpsorganisasjon, drevet av studenter tilknyttet Universitetet i Oslo. Juss-Buss har over 50 saksmottak i fengsel hvert år og tar årlig i mot ca. 530 henvendelser vedrørende fengselsrett og straffegjennomføring. Gjennom vår praksis har vi opparbeidet oss bred erfaring på området.

Rettspolitisk forening (heretter Rpf) er en uavhengig forening, bestående av jurister og juridiske studenter. Rpf jobber blant annet for å forsvare og utvikle sentrale rettsstatlige og velferdsmessige verdier. Samt å utvikle alternativer til eksisterende regler, med blant annet vekt på å bedre sosialt vanskeligstilte gruppers situasjon.

På bakgrunn av dette vil Rpf og fengselsgruppa på Juss-Buss komme med noen bemerkninger til høringsbrevet.

1. Prøveløslatelse av utenlandske innsatte som utvises med varig innreiseforbud.

1.1 Justisdepartementets begrunnelse for lovendringen

Departementet begrunner lovendringen med at utenlandske innsatte har en tyngre soning enn andre innsatte. Juss-Buss og Rpf er i utgangspunktet positive til en lovendring i straffegjennomføringsloven da vi erfarer at språkbarrierer, kulturforskjeller og stor avstand til familie gir utslag i tunge soningsforhold. Prøveløslatelse på halvtid vil delvis kunne avhjelpe dette.

Videre begrunner departementet lovendringen med at utenlandske innsatte ikke skal tilbakeføres til det norske samfunnet, og at de i liten grad vil ta del i rehabiliteringstiltakene som er innrettet mot tilbakeføring. Juss-Buss og Rpf vil bemerke at selv om utenlandske innsatte kan få muligheten til å slippe ut etter halvtid, er det likevel viktig at deres soning er konstruktiv og i samsvar med formålet om rehabilitering. Utviste innsatte skal, i likhet med norske innsatte, tilbake til et samfunn. Mange av

disse samfunnene har langt dårligere tilbud til sine borgere når det kommer til skole, arbeid, og andre velferdstilbud. Det vil derfor være av minst like stor betydning for utviste innsatte, og samfunnene de returneres til, at de får et godt utgangspunkt for å leve et liv uten kriminalitet ved endt soning.

Rehabiliteringstiltak innrettet mot tilbakeføring av utenlandske innsatte til samfunnet vil likevel ikke i tilstrekkelig grad avhjelpe deres særskilt tunge soningsforhold. Argumentene for halvtid vil derfor fremdeles gjøre seg gjeldende for denne gruppen innsatte.

1.2 Forslaget

1.2.1 Generelle bemerkninger

Departementet ber om høringsinstansenes syn på hvordan man i loven skal kunne avgrense mot de mest alvorlige forbrytelsene. Det trekkes frem at avgrensning kan skje gjennom domslengde eller ved å gi retningslinjer for skjønnsutøvelsen. Departementet skriver i høringen at de *"i utgangspunktet [går] inn for at ordning avgrenses med en hovedregel knyttet til domslengde kombinert med en unntaksbestemmelse"*. Juss-Buss og Rpf synes det fremstår som forvirrende og uoversiktlig at det konkrete lovforslaget da ikke er utformet som hovedregel med unntak, men at det åpner for en skjønsmessig helhetsvurdering med enkelte oppstilte momenter. Så langt vi kan se fremgår ikke unntaksbestemmelsen av høringsnotatet. Dette er med på å gjøre bestemmelsen uforutsigbar.

På bakgrunn av formålet med den nye § 42a om å delvis avhjelpe utenlandske innsattes tunge soning, mener Juss-Buss og Rpf at det ikke bør settes en avgrensning i domslengde. Soningsforholdene vil ofte være minst like ille for utenlandske innsatte med lengre straffer som for den som sitter på kortere dommer.

1.2.2 Vilkår

1.2.1.1 *"[V]arig innreiseforbud"*

Det følger av forslaget til ny § 42a at lovendringen bare skal gjelde for utenlandske innsatte med varig innreiseforbud. Juss-Buss og Rpf mener det ikke er grunn til å skille mellom type innreiseforbud for utenlandske innsatte. Fokuset må etter vår mening bero på den enkeltes soningsforhold, uavhengig om man er varig utvist eller kun utvist for en avgrenset tid.

1.2.1.2 *"[K]rav om å ha gjennomført halvparten av straffen og 2 måneder"*

Til foreslått lovtekst vil vi kommentere at vi mener det er mest hensiktsmessig å bevare gjeldende angivelse, 60 dager, ettersom dette er mer presist enn 2 måneder.

1.2.1.3 *"[D]e mest alvorlige forbrytelsene"*

Juss-Buss og Rpf mener § 42 a annet ledd siste punktum må strykes. Vi mener at vilkåret fanges opp av unntaksbestemmelsen i fjerde ledd, og at gjentakelsen derfor er lovteknisk uheldig.

I alle tilfelle er vilkåret "de mest alvorlige forbrytelsene" for unyansert og således svært lite egnet som ordlyd i rettssfæreinngrep av så alvorlig karakter. Av hensyn til forutberegnelighet bør vurderingen av hva som er alvorlige forbrytelser tas av departementet, og ikke av den enkelte saksbehandler i kriminalomsorgen.

1.2.1.4 *Ny § 42a siste ledd*

Det følger av siste ledd i forslaget til nye § 42a at ordningen ikke skal omfatte innsatte med soningstid over ett år som kan overføres til soning i hjemlandet etter gjeldende regelverk for soningsoverføring.

Juss-Buss og Rpf forstår dette som en avgrensning for utenlandske innsatte som i prinsippet kan soningsoverføres.

Erfaring viser at innsatte som kan soningsoverføres til hjemlandet, i enkelte tilfeller likevel soner hele dommen i Norge. Bakgrunnen for dette kan være at landet ikke har kapasitet til å ta i mot flere fanger. Til forskjell fra innsatte som kommer fra land som Norge ikke har soningsoverføringsavtale med, vil ikke denne gruppen med det nye forslaget få innvilget prøveløslatelse på halvtid. Det vil være urimelig om forhold på myndighetenes side, enten i Norge eller i hjemlandet, danner grunnlag for forskjellsbehandling. Juss-Buss og Rpf ber om at dette blir tatt i betraktning ved vurderingen av om forslaget skal opprettholdes.

2. Gjeninnsetting av utenlandske innsatte på reststraff ved ulovlig retur.

For å hindre at utenlandske innsatte med varig innreiseforbud returnerer til landet har Justisdepartementet foreslått et nytt annet punktum i straffegjennomføringslovens § 43 første ledd. Bemerkninger til forslaget følger nedenfor.

2.1 Forslaget

2.1.1 Vilkår

2.1.1.1 "[P]røveløslatt"

Juss-Buss og Rpf forutsetter at det her er tale om å sone reststraff på bakgrunn av brudd på innreiseforbudet i prøvetiden. Dette bør imidlertid formuleres klarere i lovteksten. Vi mener at gjeninnsettingen for soning av reststraff må være i relasjon til lovbruddet, og at muligheten for gjeninnsetting og soning av reststraff må opphøre når prøvetiden er ute.

2.1.1.2 "[T]ingretten"

Juss-Buss og Rpf stiller seg positive til at det er en domstol som skal avgjøre eventuell gjeninnsetting. Dette vil sikre objektivitet og uavhengighet.

2.1.1.3 "[G]jeninnsetting i fengsel for hel eller delvis fullbyrding av reststraffen"

Juss-Buss og Rpf etterspør informasjon om hvilke momenter som vil bli vektlagt i Tingrettens vurdering av om det skal være gjeninnsetting for hele eller deler av reststraffen.

Vi vil igjen påpeke at utenlandske innsatte har en tyngre soning enn andre innsatte.

Tilbudet til utenlandske innsatte med utvisningsvedtak er som regel svært dårlig, ettersom ressursene prioriteres på innsatte som skal tilbake til det norske samfunnet. I tillegg til dette har de utenlandske innsatte språkproblemer, liten tilknytning til Norge, de får lite besøk og har dårligere muligheter til å oppnå permisjoner. Ettersom bakgrunnen for at utenlandske innsatte får muligheten til å søke prøveløslatelse på halvtid er at de ofte har en tyngre soning, mener vi at dette må være et moment som særlig vektlegges i domstolens vurdering.

2.1.2 Registrering

Juss-Buss etterspør mer informasjon om den registreringen som nevnes under høringens punkt 3.2.

I Justisdepartementets høringsforslag står det at "[d]omfelte vil riktig nok ikke være etterlyst for å sone reststraffen før vedkommende krysser grensen, men etterlysningen vil være aktiv når vedkommende

befinner seg i Norge. ” Det står videre at Justisdepartementet skal arbeide med politiregisterlovens forskrifter som skal komme på høring denne høsten. Forskriftens første del hadde høringsfrist den 15.september 2011. I denne sammenheng er det forskriftens andre del som vil være aktuell, men denne er fremdeles ikke blitt sendt ut til høringsinstansene. For at høringsinstansene skal kunne uttale seg om mulige konsekvenser av en foreslått lovendring, er det viktig at forslaget belyses så godt som mulig og at det fremkommer som tydelig og klart. Vi mener at utformingen av denne forskriften vil påvirke utfallet av lovforslaget til straffegjennomføringslovens § 43, og at det på bakgrunn av informasjonen som fremgår i høringen vil være vanskelig å uttale seg om hvor inngripende lov hjemmelen i praksis vil kunne bli. Juss-Buss og Rpf ber Justisdepartementet presisere hvilke grenser det her er snakk om, hvilke system vedkommende da vil registreres i, hva slags informasjon som skal registreres, hvordan denne informasjonen skal lagres osv.

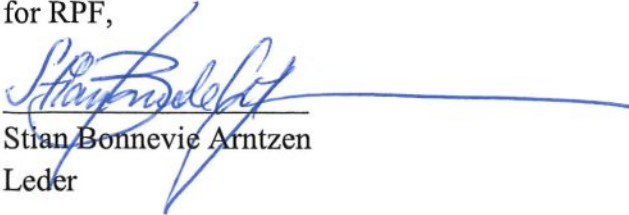
3. Lovendringene sett i sammenheng.

På saksmottak i fengsel møter vi mange utenlandske innsatte som på bakgrunn av soningsforholdene i fengselet etterspør den opphevede 7/12-regelen. Straffegjennomføringslovens § 42 tredje ledd hjemler prøveløslatelse på halvtid. Praksis viser imidlertid at tunge soningsforhold ikke er tilstrekkelig for å innfri vilkåret ”*særlige grunner*” i bestemmelsen. Juss-Buss og Rpf er derfor positive til et forslag som til en viss grad kan avhjelpe forholdene de utenlandske fangene soner under. Vi ber videre om at dette momentet blir tatt med i vurderingen av omfanget på eventuell soning av reststraff, ettersom dette danner grunnlaget for tidlig prøveløslatelse.

Videre ønsker vi å belyse informasjonssituasjonen i fengselet. Slik forslaget fremstår nå kan det se ut til at man lager en restriksjon i § 43 for å verne seg mot at vedkommende skal komme tilbake til Norge, og dette tiltross for at man allerede har en restriksjon mot dette i utlendingsloven. Juss-Buss og Rpf vil understreke viktigheten av at den innsatte får informasjon om loven og hva konsekvensen av en eventuell tilbakevending til Norge vil være. I møte med utenlandske innsatte erfarer vi at nødvendig informasjon på bakgrunn av språkproblemer ikke når frem. Videre ser vi at fengselet heller ikke foretar tilstrekkelig tiltak for å forsikre seg om at den innsatte har forstått innholdet i det som kommuniseres.

Eventuelle spørsmål kan rettes til Kristine Hagtvedt Holte, som kan nås på telefonnummer 22 84 29 15 alle hverdager mellom kl 10:00 og 15:00, unntatt torsdager.

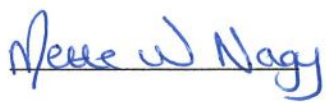
Med vennlig hilsen,
for RPF,

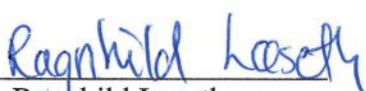

Stian Bonnevie Arntzen
Leder

for Juss-Buss, ved fengselsgruppa,

Mayo Akhtar

Torunn Hoem Brunsvik

Mette Wickstrøm Nagy

Ragnhild Løseth

Kristine Hagtvedt Holte